

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 15.10.2009
KOM(2009)540 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

LÄGESRAPPORT OM EU:S INTEGRERADE HAVSPOLITIK

{SEK(2009) 1343}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

LÄGESRAPPORT OM EU:S INTEGRERADE HAVSPOLITIK

1. INLEDNING

EU:s integrerade havspolitik är en ny strategi som har inrättats för att få en mer optimal hållbar utveckling av all havsrelaterad verksamhet. Den har visat att EU, genom att skapa en gemensam havspolitik, kan utnyttja havsresurserna betydligt bättre och samtidigt minska miljöpåverkan. EU:s institutioner, medlemsstater och regioner har inrättat förvaltningsstrukturer för att se till att den havsrelaterade politiken inte längre utvecklas som en gren för sig, utan att man tar hänsyn till samband och synergieffekter med andra politikområden. Många berörda parter fortsätter att visa samma stora intresse som vi såg under det omfattande samrådsförfarandet 2006–2007, vilket har lett till att den integrerade havspolitiken har blivit ett av EU:s mest välförankrade politikområden. Sektorsövergripande verktyg, såsom fysisk planering i kust- och havsområden, integrerad övervakning eller havskunskap, har inneburit påtagliga framsteg och bör leda till en bättre förvaltning av våra hav. EU har gjort stora framsteg när det gäller att integrera och skapa en mer konsekvent politik inom olika sektorer som påverkar våra hav och kuster, såsom fiskeri-, transport-, miljö-, energi-, industri- och forskningspolitiken. Kommissionen har också tagit de första stegen mot att genomföra den integrerade havspolitiken på regional nivå. EU:s integrerade havspolitik håller alltså på att förändra européernas sätt att se på sina hav. Den bekräftar också hur strategiskt viktiga EU:s hav och kustområden är.

När Europeiska rådet vid sitt möte den 14 december 2007¹ godkände EU:s integrerade havspolitik och blåboken² bad man kommissionen att inom två år redovisa resultatet av politiken. I denna rapport sammanfattar kommissionen dessa resultat och anger riktningen för nästa fas av den integrerade havspolitiken. Kommissionen belyser även hur en gemensam politik för våra hav, maritima sektorer och kustområden kan användas för att ta itu med utmaningar som den rådande globala ekonomiska krisen och behovet att vidta beslutsamma åtgärder mot klimatförändringen och förstörelsen av vår miljö. Blåboken från oktober 2007 innehåller en ambitiös handlingsplan. Den består bland annat av nya arbetsmetoder, övergripande verktyg och en lång rad specifika åtgärder för att förbättra den havsrelaterade ekonomin, skydda och återställa havsmiljön, stärka forskning och innovation, främja utvecklingen i kustområden och yttersta randområden, spela en ledande roll i internationella havsfrågor och synliggöra havens betydelse i EU.

I princip syftar den integrerade havspolitiken till att uppfylla fyra mål:

- Att integrera förvaltningsstrukturer genom ökad öppenhet och ökat samarbete.
- Att bygga upp en kunskapsbas och övergripande verktyg för att kunna genomföra integrerade politiska åtgärder.

¹ 16616/1/07 REV 1.

² En integrerad havspolitik för Europeiska unionen, KOM(2007) 575 slutlig av den 10 oktober 2007 och SEK(2007) 1278 av den 10 oktober 2007.

– Att förbättra sektorspolitiken genom att aktivt försöka hitta synergieffekter och skapa större sammanhållning mellan olika sektorer.

– Att vid genomförandet av ovanstående ta hänsyn till särdragen i Europas regionala hav med hjälp av skräddarsydda lösningar.

Genomförandet av handlingsplanen fortskrider bra: Av de 65 åtgärderna i handlingsplanen har 56 påbörjats eller slutförts (de flesta i form av rättsakter från kommissionen eller rådet). För nio åtgärder har det tagits olika initiativ, även om det ännu inte har antagits några formella dokument. Efter den första fasen koncentrerar sig kommissionen och medlemsstaterna nu på ett effektivt genomförande av åtgärderna i praktiken, tillsammans med ytterligare åtgärder inom relevanta politikområden där så krävs.

Blåboken och handlingsplanen utarbetades i ett helt annat ekonomiskt klimat. Krisen har även drabbat den havsrelaterade ekonomin i form av minskade intäkter och ekonomisk nedgång. I denna rapport presenteras inte bara de resultat som har uppnåtts hittills, utan även områden där det krävs ytterligare åtgärder för att frigöra den obestridliga potential som finns i våra hav och kustområden och de ekonomiska problem som drabbar de maritima sektorerna.

2. HAVSFÖRVALTNING OCH DELAKTIGHET FÖR BERÖRDA PARTER

I blåboken förespråkades en omfattande översyn av vår havsförvaltning på alla styrelsenivåer: i EU:s institutioner, i medlemsstaterna och i regionerna. Politiska aktörer har på det hela taget varit mycket intresserade av strategin. Två år senare har det i hela unionen vidtagits åtgärder för att komma till rätta med flera havsfrågorrelaterade politikområdens indelning i olika fack, för att få berörda parter att bli mer delaktiga och för att hitta politiska synergieffekter.

2.1. EU:s institutioner

Kommissionen har vidtagit flera åtgärder för att integrera sitt beslutsfattande i havsfrågor. Sedan 2005 har det funnits en styrgrupp sammansatt av kommissionsledamöter som har debatterat alla större politiska initiativ i blåbokens handlingsplan. Strukturer har inrättats för att hålla regelbundna möten mellan berörda generaldirektorat i syfte att hitta synergieffekter och göra politiken mer konsekvent. Kommissionen har också omorganiserat sina avdelningar och gett generaldirektoratet för havsfrågor och fiske ett utökat mandat för att samordna politiken och vid behov utveckla sektorsövergripande verktyg och beakta regionala särdrag.

Rådet har visat ett starkt engagemang för den integrerade havspolitik. I sina slutsatser av den 8 december 2008³ visade rådet att det ansåg att den integrerade havspolitik var en övergripande politisk fråga genom att hantera frågan i rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser). Rådet upprepade dock också ”att ett integrerat tillvägagångssätt för frågor som rör havspolitik utgör ett viktigt mål, eftersom synergierna, enhetligheten och mervärdena i Europeiska unionens insatser inom sektorn bör stärkas genom att integreras i en global vision för hav, oceaner och kustområden samtidigt som de regionala särdragen beaktas [...]”.

När det gäller institutionerna deltar rådet och medlemsstaterna aktivt i arbetet i rådet (allmänna frågor) och i kontaktgrupperna i de medlemsstater som deltar i den integrerade havspolitik. Dessa grupper garanterar att all den expertis som finns i de nationella

³ 16503/1/08 REV 1.

förvaltningarna utnyttjas, att ordentlig hänsyn tas till medlemsstaternas och kustområdenas specifika behov och att politisk enighet nås med maximal öppenhet och genomslagskraft.

Stödet för, och uppföljningen av, havspolitik i Europaparlamentet har varit mycket positiv⁴. Havspolitiska frågor behandlas dock fortfarande separat inom ett antal utskott och strukturer.

Regionkommittén har kommit med viktiga impulser för den integrerade havspolitik. Kommissionen har särskilt noterat dess yttrande om blåboken⁵ som innehåller viktiga synpunkter för det framtida arbetet. Kommitténs yttrande om "sjöfarts- och kustfartspaketet"⁶ nyligen är ett bra exempel på hur olika intressen kan förenas på ett enhetligt, kompletterande och samverkande sätt.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén avgav den 14 april 2008 ett yttrande⁷ i vilket den uttalar sig särskilt positivt om den integrerade havspolitik.

2.2. Medlemsstaterna

När grönboken lades fram fanns det bara ett fåtal initiativ till integrerade strategier i medlemsstaterna. Två länder, Frankrike och Nederländerna, rapporterade att de hade den administrativa struktur som behövs för att politiskt samordna de havsrelaterade frågorna. Portugal hade då redan börjat vidta konkreta åtgärder för att inrätta en havsstrategi.

Sedan dess har det gjorts stora framsteg och fler medlemsstater har tagit initiativ för att integrera havspolitik. Medlemsstaterna utbyter också i allt större utsträckning bästa praxis om integrerade havspolitiska strategier. Dessa är helt förenliga med de riktlinjer som kommissionen offentliggjorde i juni 2008⁸. De handlar om att göra organisatoriska förändringar och/eller utarbeta mer långsiktiga integrerade strategier för hållbar utveckling i maritima sektorer och kustområden.

Viktiga exempel är den nederländska "Nationaal Waterplan", den franska "Grenelle de la Mer", den tyska "Entwicklungsplan Meer", den svenska propositionen om en sammanhållen havspolitik, den polska departementsövergripande havspolitiska planen och den brittiska "Marine Bill".

Irland, Portugal och Slovenien har också vidtagit liknande åtgärder. Liknande åtgärder rapporteras även från Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Italien, Grekland, Finland och Spanien.

2.3. Regionerna

Kustområdena har redan från början deltagit fullt ut i den integrerade havspolitik. De vet bäst vad som behövs för att genomföra politiken lokalt och i varje havsområde. De har också visat att de kan bedriva ett gott samarbete med de nationella myndigheterna och med regioner i andra medlemsstater för att främja integrerade lösningar i havsrelaterade frågor. Conference

⁴ Inte minst genom betänkandet från den framlidne Europaparlamentsledamoten Willi Piecyk: A6-0163/2008 (utskottet för transport och turism).

⁵ CdR 22/2008 fin, antaget den 9 april 2008.

⁶ CdR 416/2008 fin, antaget den 17 juni 2009.

⁷ EUT 2008, C 211, s. 7.

⁸ KOM(2008) 395 slutlig av den 26 juni 2008.

of Peripheral Maritime Regions (CPMR) består av omkring 160 europeiska regioner som vid regelbundna möten i arbetsgruppen Aquamarina, som inrättats för att främja integrerade havspolitiska åtgärder på regional nivå, noggrant följer hur arbetet med handlingsplanen fortskrider.

Tre viktiga initiativ är värda att lyftas fram:

- De första regionala handlingsplanerna för en integrerad havspolitik – havsstrategin för Asturien⁹ och havsstrategin för Schleswig-Holstein¹⁰.
- Kuststadgan för Bretagne av den 29 april 2009¹¹.
- Atlasen *Channel Spaces – A world within Europe*¹², av Arc Manche från november 2008, är ett exempel på bästa praxis i dokumentationen om gränsöverskridande havsförbindelser.

Kommissionen är medveten om att andra regioner följer innovativ och samordnad praxis i fråga om förvaltning av kuster och hav, och stöder dessa fullt ut.

2.4. Berörda parter

Många berörda parter visade ett överväldigande engagemang under samrådsförfarandet under 2006 och har haft stor betydelse för inrättandet av en integrerad havspolitik i EU. Aktörer från regioner, företag och icke-statliga organisationer var de som först uppmärksammade behovet av att skapa en gemensam EU-politik på områden som påverkar hav, maritima sektorer och kustområden. Deras bidrag har lagt grunden för innovativa koncept och verktyg.

Ovannämnda CPMR, Maritime Industries Forum¹³ (MIF), som för närvarande företräder 25 maritima branschorganisationer, och European Network of Maritime Clusters¹⁴ har varit aktiva förespråkare av EU:s integrerade havspolitik. Stora miljöorganisationer deltar också aktivt i arbetet med att skapa en integrerad havspolitik.

Konferensen för berörda parter i samband med Havets dag i Europa har blivit ett årligt tillfälle för mycket produktiva utbyten mellan olika grupper¹⁵. Kommissionen kommer att fortsätta stödja ett ökat deltagande från berörda parter i evenemanget. Samtidigt ser kommissionen gärna att berörda parter fortsätter att anordna lokala evenemang i samband med Havets dag i Europa den 20 maj, vilket återspeglar vikten av nationella, regionala och lokala bidrag till den integrerade havspolitiken.

Under den senaste tiden har det funnits mycket lovande tecken på att berörda parter inom den integrerade havspolitiken håller på att bygga upp egna, mer permanenta strukturer för utbyte. Medan forskningssamfundet, regionala organisationer, maritima näringar och miljöorganisationer traditionellt har sina egna sätt att kommunicera med EU:s institutioner har en offentlig dialog mellan de olika intressegrupperna varit mer sällsynt. Kommissionen

⁹ Se "inforegio panorama" nr 23, september 2007, ISSN 1608-389X.

¹⁰ Landesinitiative Zukunft Meer, se <http://www.schleswig-holstein.de>.

¹¹ Charte des espaces côtiers Bretons, se <http://www.bretagne.fr/>.

¹² Espace Manche: un monde en Europe, se <http://www.arcmanche.com>.

¹³ Se <http://www.mif-eu.org>.

¹⁴ <http://www.european-network-of-maritime-clusters.eu/>.

¹⁵ Mer information om Havets dag i Europa 2009 finns på http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/maritimeday/index_en.html.

kommer att ytterligare stödja berörda parter i deras arbete med att organisera egna strukturer för utbyte mellan olika sektorer.

3. SEKTORSÖVERGRIPANDE VERKTYG

I blåboken konstaterade man att det behövdes övergripande verktyg för den integrerade havspolitik, t.ex. fysisk planering i kust- och havsområden, integrerad övervakning och uppbyggnaden av en kunskapsbas i havsfrågor. Man har kommit en bra bit på väg i arbetet med att utveckla dessa tre verktyg och kan här redovisa de första viktiga resultaten.

3.1 Fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden

Den ökade aktiviteten på Europas hav leder till ökad konkurrens om de begränsade havsområdena. Den fysiska planeringen i kust- och havsområden är ett viktigt verktyg för att med utgångspunkt i ett ekosystembaserat angreppssätt balansera olika sektors intressen och få en hållbar användning av marina resurser. Det är en process som ger myndigheter och berörda parter en stabil, tillförlitlig och målinriktad planeringsram för att samordna sina åtgärder och optimera användningen av havsområden för att främja den ekonomiska utvecklingen och den marina miljön.

Kommissionen antog 2008 *Färdplan för fysisk planering i kust- och havsområden: Att uppnå gemensamma principer för EU*¹⁶. I den anger kommissionen tio viktiga principer och diskuterar utvecklingen av en gemensam strategi för medlemsstaterna som främjar genomförandet av den fysiska planeringen i kust- och havsområden på nationell nivå och på EU-nivå.

Vid diskussioner som anordnades av kommissionen under 2009 förklarade berörda parter från alla relevanta maritima sektorer att de tio principerna var adekvata, heltäckande och viktiga för utvecklingen av den fysiska planeringen på EU-nivå¹⁷. Kommissionen lanserade även två förberedande åtgärder i Östersjön (som en del av EU:s strategi för Östersjöregionen) och Nordsjön/Nordostatlanten för att utveckla det gränsöverskridande samarbetet vid den fysiska planeringen. Kommissionen tillsatte även en utredning om vilka möjligheter det fanns med fysisk planering i Medelhavet och de ekonomiska fördelarna av fysisk planering i kust- och havsområden.

Som uppföljning av rekommendationen i kommissionens blåbok att inrätta ett system för bästa praxis i fråga om utveckling av den integrerade förvaltningen av kustområden (Integrated Coastal Zone Management, ICZM) lade kommissionen 2009 fram ett projekt som ska stimulera till utbyte av bästa praxis och främja ett effektivt genomförande av den integrerade förvaltningen av kustområden¹⁸. Rådet undertecknade i slutet av 2008 protokollet om den integrerade förvaltningen av kustområden inom ramen för Barcelonakonventionen.

3.2 Integrerad övervakning till havs

En integrerad övervakning till havs bör leda till effektivare verksamheter till havs och minskade driftkostnader. Det finns stora besparingar att göra på EU-nivå, med tanke på det växande behovet av att upptäcka, spåra, hindra och kontrollera olagliga verksamheter till havs

¹⁶ KOM(2008) 791 slutlig av den 25 november 2008.

¹⁷ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html#6.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/environment/iczm/ourcoast.htm>

och av att förebygga olyckor till havs, upptäcka olagliga oljeutsläpp, övervaka fiskeriverksamheten och skydda miljön.

Kommissionen har hittills utarbetat utförliga översikter över olika nationella, regionala och europeiska initiativ för att integrera övervakningen till havs¹⁹. Den har utrett de rättsliga aspekterna av att integrera övervakningen till havs och har på begäran av försvarsministrarna i rådet²⁰ gjort en genomgång tillsammans med Europeiska försvarsbyrån och EU:s militära stab. Den har även lanserat två inbjudningar att lämna förslag, på totalt 5,7 miljoner euro²¹, om pilotprojekt för integrerad övervakning för att främja ett närmare samarbete mellan nationella myndigheter i Medelhavs- och Nordsjöområdet.

Dessa åtgärder har i väsentlig utsträckning förbättrat den interna samordningen inom kommissionens avdelningar och med medlemsstaterna i denna känsliga fråga. Meddelandet om vägen mot en integrerad övervakning till havs i EU²² bygger vidare på det arbete som gjorts hittills. I meddelandet fastställs vägledande principer för att inrätta en gemensam ram för informationsutbyte på havsområdet i EU, baserad på befintlig och ny övervakningskapacitet, inbegripet tjänster för GMES (*global övervakning för miljö och säkerhet*) som ännu inte är driftsklara. Det behövs omfattande samråd mellan kommissionen och medlemsstaterna för att omsätta dessa principer i ny politik.

3.3 Uppbyggnaden av en kunskapsbas i havsfrågor

Man kan inte ha en havspolitik utan ordentlig information och kunskap om Europas hav och kuster. Hittills är kunskaperna i havsfrågor mycket spridda och inte särskilt kostnadseffektiva. I blåboken presenterades ett nätverk för havsobservation och datainsamling (Emodnet) som ska bidra till tillförlitligare havskunskaper och minska driftskostnaderna för dem som använder uppgifterna. Befintliga databaser och observationsprogram måste granskas i fråga om täckning, upplösning och frekvens för uppgiftsinsamlingen. Uppgifter från olika källor bör sammanföras på ett omfattande och kompatibelt sätt och tillhandhållas som ett verktyg för bättre förvaltning. För närvarande pågår omfattande förberedelser för att samla in datalager för hydrografi, geologi, biologi och kemi i olika havsområden.

Kommissionens statistikavdelning har samlat in socioekonomiska data för olika havsområden och ringat in ett antal analytiska utmaningar.

Projektet med en europeisk havsatlas syftar till att öka allmänhetens medvetenhet om havsfrågor.

4. VIKTIGA ÅTGÄRDER I SEKTORSPOLITIKEN

Handlingsplanen innehåller sektorsåtgärder inom alla relevanta havsrelaterade politikområden, till exempel transport, miljö, energi, industri, sysselsättning, forskning, fiske, externa förbindelser m.m. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt att anta en integrerad strategi, hitta kopplingar mellan de olika politikområdena, hitta synergieffekter och minska skillnaderna mellan olika sektorer. På vissa sektorspolitiska områden har viktiga initiativ tagits med ett tydligt integrerat fokus. Initiativens genomförande kommer under de

¹⁹ SEK(2008) 2337.

²⁰ COSDP 949, PESC 1366.

²¹ Inbjudan att lämna förslag MARE/2008/13 och 2009/04.

²² KOM(2009) 538 slutlig av den 14 oktober 2009 och SEK(2009) 1341.

kommande åren att få direkt betydelse för utvecklingen av övergripande strategier inom ramen för den integrerade havspolitik. Två viktiga fall bör lyftas fram:

Den europeiska strategin för havs- och sjöfartsforskning²³ är EU:s första strategi någonsin för att främja havsforskningen. Strategin är en banbrytande åtgärd för att genomföra det europeiska forskningsområdet som syftar till att främja framstående vetenskaplig forskning och utveckling av vassa innovationer, både genom att bättre integrera befintliga forskningsinsatser och genom att utveckla ny kapacitet för tvärvetenskaplig forskning. Denna integrerade forskningsstrategi kommer att vara till hjälp för viktiga sektorer i den havsrelaterade ekonomin, alltifrån energi till sjöfart och den nya blåa biotekniken, att uppnå målen med EU:s miljöpolitik.

Enligt ramdirektivet om en marin strategi²⁴, som utgör den integrerade havspolitikens miljöpelare, ska medlemsstaterna uppnå en god miljöstatus i sina marina vatten före 2020 och därmed skydda de resurser som havsrelaterade ekonomiska och sociala verksamheter vilar på. Genomförandet av direktivet kommer att gagnas av en fortsatt utveckling av övergripande verktyg inom den integrerade havspolitik, till exempel fysisk planering i kust- och havsområden och Emodnet. Samtidigt kommer de olika åtgärder som behövs för att genomföra direktivet, till exempel en socioekonomisk analys av mänskliga aktiviteter som påverkar havet, och som ska vidtas 2012 och regelbundet därefter, att främja den integrerade havspolitikens fortsatta utveckling. Det ekosystembaserade angreppssättet har även blivit en övergripande princip i den gemensamma fiskeripolitiken som är nära förknippad med ramdirektivet om en marin strategi. EU har tagit täten i det globala beslutsfattandet om globala gemensamma tillgångar och har antagit en förordning om skydd av känsliga marina ekosystem mot de negativa verkningarna av fiske med bottenredskap på öppet hav²⁵.

Dessutom har kommissionen, utöver denna integrerade utveckling inom vissa sektorspolitiska områden, lyckats förbättra samordningen och utveckla en mer strategisk och övergripande strategi för sektoriellt beslutsfattande, vilket förväntas ha en bestående positiv inverkan och kommer att vidareutvecklas.

Den 13 november 2008 antog kommissionen därför ett meddelande om havsbaserad vindkraft²⁶, där kommissionen ringar in vilka åtgärder som behövs för att tillvarata Europas möjligheter till havsbaserad vindkraft. Det centrala här är att den fysiska planeringen i kust- och havsområden kommer att bidra till en hållbar utveckling inom havsbaserad energi.

I sina slutsatser om den integrerade havspolitik av den 8 december 2008 välkomnade rådet meddelandet och menade att det utgjorde ett viktigt bidrag till den integrerade havspolitik. Samtidigt förklarade rådet att det krävs mer arbete för att utveckla andra havsbaserade förnybara energikällor som vågor, tidvatten, strömmar och temperaturgradienter²⁷.

EU:s sammanhållningspolitiska stöd under 2007–2013 går till viktiga program med en tydlig maritim dimension i t.ex. de grekiska öarna och Östersjön. Sammanhållningspolitiken ger dessutom stöd till program för alla yttre randområden, med betydande finansieringsmöjligheter för havsrelaterade insatser.

²³ KOM(2008) 534 slutlig av den 3 september 2008.

²⁴ Direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008.

²⁵ Förordning (EG) nr 734/2008, EUT L 201, 30.7.2008, s. 8.

²⁶ KOM(2008) 768 slutlig av den 13 november 2008.

²⁷ Punkt 8 i rådets dokument 16503/1/08 Rev 1 av den 5 december 2008.

I sjöfartsstrategin²⁸ för 2009–2018 presenteras de främsta målen med EU:s sjöfartspolitiska system under kommande år. I den identifieras viktiga områden där EU:s åtgärder kommer att öka sektorns konkurrenskraft och samtidigt främja kvalitetssjöfart och förbättra säkerheten, de sociala aspekterna och miljön.

Här är meddelandet och handlingsplanen för att inrätta ett europeiskt område för sjötransporter utan hinder särskilt viktiga²⁹. De åtgärder som presenterats, främst inom tull och sanitära kontroller, kräver ett omfattande sektorsövergripande samarbete. De kommer att förenkla och påskynda de administrativa förfarandena för sjötransporter mellan EU:s hamnar och utvidga den inre marknaden till att även omfatta sjötransporter inom EU. Detta bör främja korta sjötransporter i Europa och skapa nya möjligheter för tillväxt och sysselsättning.

För att förbättra sjöfararnas arbetsvillkor har delar av 2006 års konvention om arbete till sjöss införts i gemenskapslagstiftningen³⁰. Kommissionen har också arbetat på en översyn av uteslutandet av sjöfolk från delar av den europeiska social- och arbetsmarknadslagstiftningen.

Den integrerade havspolitikerna har dessutom uppenbarligen ökat samordningen inom många av EU:s andra politikområden. Det gäller bland annat säker navigering och hamnsäkerhet, främjandet av maritima kluster och Europas varvssektor och sektorn för marin utrustning, så som det beskrivs i LeaderSHIP 2015, utvecklingen av hållbar kust- och havsturism och strategin för anpassning till klimatförändringar.

Andra havsrelaterade sektorsbundna initiativ som kommissionen lagt fram, men också en rad kommissionsdokument som inte är direkt havsfrågorrelaterade men ändå har en klar maritim dimension, anges i kommissionens interna arbetsdokument som medföljer denna lägesrapport³¹.

Sammanfattningsvis har kommissionen således inte bara fokuserat på att utveckla övergripande och sektoriella åtgärder för att främja en hållbar tillväxt i kustområden och maritima sektorer. Den har även prioriterat arbetet med att genomföra en mer strategisk och integrerad strategi för havsrelaterat sektoriellt beslutsfattande som förväntas ha en bestående positiv inverkan och kommer att vidareutvecklas.

5. REGIONALA STRATEGIER

Europas havsområden är oerhört olika. Deras ekosystem och ekonomier har formats av mycket olika geografiska, klimatmässiga, historiska, politiska och mänskliga faktorer. Den integrerade havspolitikerna vilar på samma övergripande principer överallt men när politiken genomförs måste dessa omvandlas till målinriktade strategier och specifika åtgärder som är skräddarsydda för varje havsområdes särdrag. Kommissionen har därför antagit en havsområdesstrategi för genomförandet av den integrerade havspolitikerna. Strategins huvudprincip är att varje havsområde är unikt och behöver behandlas individuellt för att skapa en hållbar balans mellan dess olika användningsområden. På samma sätt tar ramdirektivet för en maritim strategi, i vilket förekomsten av olika havsregioner konstateras, hänsyn till de miljörelaterade särdragen i Europas olika hav.

²⁸ KOM(2009) 8 slutlig av den 21 januari 2009.

²⁹ KOM(2009) 10 slutlig av den 21 januari 2009.

³⁰ Direktiv 2009/13/EG

³¹ SEK(2009) 1343.

Det ökande samarbetet inom dessa havsområden är därför viktigt för att den integrerade havspolitikerna ska kunna genomföras med framgång.

Hittills har kommissionen lagt fram regionala åtgärder för Arktis och Medelhavet, och en egen strategi har lagts fram för Östersjön.

Därför innehåller meddelandet om Europeiska unionen och Arktis³² innehåller specifika förslag för att skydda och bevara Arktis i samarbete med dess befolkning, främja en hållbar resursanvändning och förbättra det multilaterala styret. Kommissionen avser att stärka sitt deltagande i Arktiska rådet och fördjupa dialogen med de arktiska staterna och andra berörda parter.

I juni 2009 föreslog kommissionen en EU-strategi för Östersjöregionen³³. Det är EU:s första makroregionala strategi för att ta itu med miljöproblem, energi- och transportrelaterade frågor, ekonomiska tillväxtmöjligheter och säkerhetsfrågor. Strategin utgör med sin starka maritima dimension och integrerade angreppssätt ett viktigt första steg i det regionala genomförandet av den integrerade havspolitikerna i Östersjön. Den kommer att göra det lättare att klara av utmaningarna i regionen, inte bara genom ökad intern samordning inom medlemsstaterna, utan även genom gränsöverskridande nätverk och ett gott samarbete med Ryssland.

Kommissionen föreslår i sitt meddelande om Medelhavsområdet³⁴ olika vägar för att inrätta en integrerad havspolitik som tar hänsyn till regionens politiskt komplexa förhållanden. Medelhavsområdet är ett halvslutet havsområde med mycket tätbefolkade kuster som endast kan förvaltas genom fördjupad dialog och ökat samarbete mellan EU:s medlemsstater runt Medelhavet samt med kuststater utanför EU. I meddelandet föreslår kommissionen olika alternativ för att förbättra förvaltningen av havsfrågor och få kuststaterna att i större utsträckning delta i förvaltningen av havsområdena.

6. UTSIKTER OCH FRAMTIDSVISION

Under de senaste två åren har den integrerade havspolitikerna visat sig vara en mycket lovande politik som bidrar till tillväxt, sysselsättning och en hållbar miljö i och utanför Europas kustområden. Trots att det är en relativt ny EU-politik har den redan förändrat Europas sätt att hantera sina havs- och kusttillgångar.

Efter tre års intensiva överläggningar är det viktigt att fortsätta att arbeta för att skydda miljön och främja den ekonomiska tillväxten och välfärden på medellång och lång sikt. Klimatförändringens dubbla effekter och den ekonomiska krisen är särskilt påtagliga i den maritima världen. Haven är drivkraften för vårt klimat och de maritima industrierna har varit drivkrafterna för globalisering och välbefinnande. Därför är det viktigt att frigöra det maritima Europas ekonomiska potential, optimera de statliga insatserna för haven och försöka hitta ytterligare synergieffekter som gör att den ekonomiska tillväxten och miljömässiga stabiliteten kan förstärka varandra.

³² KOM(2008) 763 slutlig av den 20 november 2008.

³³ KOM(2009) 248 slutlig och SEK(2009) 712 av den 10 juni 2009.

³⁴ *På väg mot en integrerad havspolitik för bättre förvaltning i Medelhavsområdet*, KOM(2009) nnn slutlig av den 11 september 2009.

Kommissionen anser att dessa mål bäst kan uppnås genom en kombination av framsteg på sex strategiska områden.

Den integrerade havsförvaltningen måste stärkas ytterligare. De senaste årens framsteg måste omvandlas till konkreta integrerade strukturer på alla styrelsenivåer. EU:s institutioner, medlemsstater och kustområden har ett särskilt ansvar för att se till att politiken integreras i tidigare led och att samstämmiga och gemensamma dagordningar för havsfrågorna antas, men också för att se till att man fortsätter att motverka isolerade sektorspolitiska tankegångar. De berörda parternas deltagande i det maritima beslutsfattandet bör också bli en mer permanent del av förvaltningsstrukturerna. Detta bör även leda till en fördjupad dialog mellan EU, medlemsstaternas regeringar och kustområden som ofta besitter viktig expertis som behövs för en integrerad strategi i havsfrågor. Av samma skäl bör man arbeta för att inrätta en sektorsövergripande plattform, där berörda parter kan diskutera havsfrågor.

Övergripande politiska verktyg är oerhört viktiga för att främja den ekonomiska utvecklingen, miljöövervakningen, säkerheten och tillämpningen av lagstiftningen om Europas hav. Fysisk planering i kust- och havsområden, i kombination med ökad kunskap i havsfrågor, kan frigöra stora ekonomiska investeringar och drastiskt förbättra hur vi förvaltar våra havsområden och bevarar deras ekosystem. Det måste bli ett praktiskt verktyg på alla relevanta styrelsenivåer, bland annat med lämpliga mekanismer för att garantera ett gemensamt beslutsfattande om gränsöverskridande investeringar. Integreringen av havsövervakningen kan ha betydelse för hur nationella myndigheter arbetar för att uppnå viktiga politiska mål, till exempel att bekämpa den olagliga invandringen, trygga den kommersiella sjöfarten och skydda naturtillgångarna. Medlemsstaterna och kommissionen måste fortsätta att arbeta tillsammans i dessa frågor så att de processer som har inletts de senaste två åren ger avsett resultat.

Genom att **definiera hållbarhetens gränser** för mänsklig verksamhet som kan påverka havsmiljön under de närmaste åren, inom ramen för ramdirektivet om en marin strategi, skapas klarhet och utvecklas en plattform för ett framgångsrikt genomförande av alla maritima verksamheter, med hänsyn tagen till deras sammantagna effekter. Genomförandet av detta direktiv kommer därför även fortsättningsvis att vara ett viktigt mål för den integrerade havspolitik, som också ska leda till det samarbete mellan alla berörda sektorer och tjänster som behövs i detta sammanhang, exempelvis mellan havsforskningen och havsmiljöpolitiken.

Havsområdesstrategier är viktiga för att kunna genomföra den integrerade havspolitik. Här kan politiska prioriteringar och verktyg anpassas till de specifika geografiska, ekonomiska och politiska förhållandena i varje stort havsområde. För att lyckas är det viktigt att medlemsstater och regioner som delar på ett havsområde samarbetar. Vid behov bör detta också kombineras med en ordentlig dialog med tredjeländer som delar ett havsområde med EU. Åtgärder i delar av ett havsområde kan också ha betydelse för att skapa föredömen och bästa praxis.

Mer uppmärksamhet måste även ägnas åt **den integrerade havspolitikens internationella dimension**³⁵, vilket framgår av det meddelande som offentliggörs tillsammans med denna rapport. Europa måste spela en ledande roll när det gäller att förbättra den globala förvaltningen av havsområden, som man har gjort när det gäller sjöröveri eller skadliga

³⁵ *Developing the international dimension of the Integrated Maritime Policy of the European Union*, KOM (2009) 536 slutlig av den 14 oktober 2009.

fiskemetoder. Kommissionen tänker fördjupa dialogen med ett begränsat antal viktiga maritima partner och se till att de i större utsträckning deltar i internationella forum och informella förfaranden.

Mot bakgrund av den nuvarande ekonomiska nedgången bör man vid genomförandet av den integrerade havspolitikken rikta ett **förnyat fokus på hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning och innovation**. EU bör i framtiden därför försöka hitta synergieffekter mellan EU:s energipolitik och den integrerade havspolitikken, främja energiproduktion från havet, inklusive förnybara energikällor, och i större utsträckning använda havet för energitransporter via ledningar, undervattensnät och fartyg. Det kommer också att vara nödvändigt att i större utsträckning knyta samman EU:s klimatförändringspolitik med den integrerade havspolitikken. Detta kan göras genom att utarbeta en strategi för anpassning till klimatförändringen i kust- och havsområden, i syfte att skydda infrastrukturen vid kusterna och bevara den biologiska mångfalden i havet. Det kommer att vara viktigt att se till att havsområden och kuster beaktas i tillräcklig utsträckning i den debatt om geografisk sammanhållning som håller på att komma igång.

EU måste också främja bättre sjötransporter för att främja sammodalitet, genomföra begreppet höghastighetsvattenvägar och förbättra EU:s program för närsjöfart. EU:s mål är fortfarande att främja den ekonomiska utvecklingen av maritima verksamheter. Det kommer därför att bli nödvändigt att hitta sätt att ytterligare stimulera sysselsättningen på sjöfartsområdet och främja investeringar i sjöfart under EU-flagg, samtidigt som man fortfarande är fast besluten att främja idén om rena fartyg. Stöd till innovation och forskning om fartyg med mycket låga utsläpp eller nollutsläpp kommer även i fortsättningen att vara en viktig del av gemenskapens interaktion med den strategiskt viktiga varvssektorn. På så sätt kan EU ge europeiska varv och industrin för marin utrustning en teknisk konkurrensfördel jämfört med andra regioner i världen. Samtidigt blir sjötransporten, framförallt längs Europas kuster, säkrare och hållbarare.

Slutligen undersöker kommissionen de framtida finansieringsbehoven för åtgärder inom den integrerade havspolitikken som en del av deras övergripande konsekvenser för nästkommande budgetram.

Kommissionen avser att 2010, efter samråd med berörda parter, lägga fram ett policydokument med uppgifter om projekt och initiativ för att ytterligare utveckla de sex strategiska områdena ovan.